

și cu *Avarul*. Aceste două spectacole au fost primite cu multă bunăvoință de public, deși erau departe de a reprezenta montări desăvârșite. „Desigur — scrie cronicarul revistei „Time“ — trupa lui Guthrie a luat mai curînd un start curajos decît unul mare. Dacă cu un asemenea *Hamlet* s-ar fi deschis un teatru pe Broadway, acesta ar fi fost obligat să se închidă chiar în simbăta săptămîinii cu pricina, iar farsa lui Molière ar fi rezistat doar puțin mai mult. Să nu uităm că Shakespeare și Molière pot fi extrem de rar văzuți pe Broadway ; aici se află morala și miracolul teatrului din Minneapolis.“

Proiectele lui Georges Wilson, noul director al Teatrului Național Popular

După dezbaterile pasionate stîrnite de demisia lui Vilar, direcția Teatrului Național Popular din Paris a revenit, cum se știe, cunoscutului actor de teatru și film, Georges Wilson. Noul director a făcut revistei „Arts“ unele declarații în legătură cu obligațiile sale : „Știți, eu asigur un interimat — a spus Wilson. Vreau să pregătesc viitorul pentru alți regizori, care vor avea mai puține motive să se teamă de instrumentul pe care li-l voi oferi“.

Se pare că T.N.P.-ul se află în fața unor dificultăți destul de însemnate. Imensa sală Chailloot impune alegerea unor piese de genuri limitate, neîngăduind spectacole cu caracter mai intim. Trupa s-a risipit în ultimele stagiuni, iar condițiile materiale grele în care se desfășoară activitatea teatrului impun prezentarea pripită a unor premiere care nu au fost îndeajuns pregătite. De aceea, Wilson, înainte de a accepta să devină director, a cerut să se respecte cîteva condiții. (Teatrul Național Popular fiind un teatru subvenționat de stat, aceste discuții au avut loc la Ministerul Culturii.) Actorul-director a cerut să nu se prezinte mai mult de trei premiere pe stagiune și să se asigure cel puțin două luni de repetiție pentru fiecare spectacol nou. El a cerut de asemenea ca unul din foaierele teatrului să fie transformat într-o sală experimentală, în care distribuții mici să aibă posibilitatea să familiarizeze publicul cu autori noi și să joace piese care nu se adaptează la scena mare. Wilson își propune, în același timp, să refacă trupa teatrului. Întrebat dacă nu

are de gînd să apeleze la alți oameni de teatru, solicitîndu-le propuneri în legătură cu dezvoltarea ansamblului, directorul a răspuns că îl interesează orice opinie care poate fi de folos teatrului, dar că pentru moment se consideră obligat să debuteze cu un program stabilit de el însuși.

În același timp, fostul director al teatrului, Jean Vilar, joacă rolul principal în piesa lui Robert Bolt, *Thomas More*, culegînd elogii unanime. Demisia îi dă posibilitatea de a lucra în domenii pe care înainte nu le-a putut aborda din lipsă de timp. El scrie o carte despre arta actorului, învață să mînuiască un aparat portativ de filmat — una din ambițiile lui fiind aceea de a realiza filme — și pregătește un spectacol-recital, de genul denumit în Occident „one-man show“ (spectacol de unul singur), în cadrul căruia va recita fragmente din Corneille, Molière, Saint-Simon, Chamfort, Montesquieu, Voltaire, Diderot, J. Renard. Vilar aplaudă cu entuziasm atitudinea succesurului său și mai ales fermitatea cu care acesta luptă pentru a obține condiții mai bune de muncă în cadrul teatrului. Întemeietorul teatrului a citat chiar, în discuția cu reporterul revistei „Arts“, cuvintele lui Wilson : „Voi supraveghea timp de trei ani amenajarea sălii și a localului ; dacă voi obține condiții mai bune de igienă, indiferent care vor fi rezultatele mele artistice în acest timp, voi considera că am învins“.

Scenă tradițională sau scenă nouă ?

Problemele arhitecturii teatrale preocupă intens, în ultima vreme, pe oamenii de teatru. Un foarte interesant articol cu această temă a publicat, în Buletinul Institutului Internațional de Teatru, „Premières Mondiales“, Peter Moro. Pornind de la premisa că arta spectacolului trăiește o epocă de revoluționare, autorul cercetează perspectivele arhitecturii teatrale. El consideră că sarcinile care se impun constructorilor de teatru sînt deosebit de complexe în timpul nostru, arhitectura teatrală fiind o artă subordonată, la rîndul ei, altei arte. Așadar, sala de spectacol trebuie să îngăduie o cît mai liberă și mai multilaterală desfășurare a fanteziei creatorilor, îngrădind-o cît mai puțin prin rigorile unor planuri fixe. Din acest punct de ve-

dere, Peter Moro combate atît absolutizarea scenei tradiționale, cît și exagerările care tind să dea oricărui teatru o sală circulară cu arenă. Iată concluziile articolului său: „Atît scena deschisă cît și cea închisă au și limitări serioase, și avantaje. Și în loc să continuăm să argumentăm pentru una sau alta, în loc să consumăm sume enorme pentru adaptări mecanice, noi, arhitecții, ar trebui să ne orientăm în așa fel încît să descoperim o nouă concepție de scenă, o nouă scenă deschisă, înconjurată de public într-un evantai amplu, nu mai întins de 180 de grade, care să facă posibilă punerea în scenă tridimensională, ca și schimbările de decoruri, dînd în același timp puțința unui control lesnicios asupra luminilor; o scenă care să suporte apropierea maximă de un mare număr de spectatori, reducînd la minimum dificultățile acustice ale scenei cu trei dimensiuni. Un astfel de teatru ar îmbina tot ce este de valoare în cele două forme fundamentale de teatru și ar face un pas mult mai mare către teatrul revoluționar decît oricare dintre celelalte două forme.“

Tînărul teatru al Republicii Ghana

Nu de mult, în Republica Ghana, a fost înființat un studio experimental, în cadrul căruia activează cîteva zeci de actori. Toți actorii sînt amatori. Ei slujesc arta cu entuziasm, neprimind altă recompensă decît dragostea publicului. În prezent, în repertoriul studioului figurează o dramaturgie după un roman african medieval — *Un om simplu*, piesele scriitoarei ghaneze Efua Sutherland, care este și animatoarea studioului, și cîteva piese ale unor scriitori din Nigeria.

În afară de acest studio, la Accra există încă un teatru, creat pe baza unei școli de dramă, care a fost deschisă de Comitetul pentru artă ghanez în noiembrie 1960. În intenția lui F. Morisseau-Leroy, organizatorul acestui teatru, intitulat Clubul teatral, repertoriul ansamblului va fi consacrat clasicilor dramaturgiei universale. În

același timp, în Ghana se dezvoltă cu mult succes teatrele folclorice, teatre de improvizație, care sînt animate de trupe semiprofesionaliste și se adresează unui număr cît mai mare de spectatori. Statul ghanez acordă un sprijin constant acestor trupe. Institutul de artă și cultură din Ghana a organizat o acțiune de propagandă a artei păpușărești, acțiune care constă într-un ciclu special de conferințe destinate învățătorilor ghanezi. După ce vor fi absolvit aceste cursuri, învățătorii vor putea să transmită, la rîndul lor, elevilor, cunoștințele acumulate și astfel să participe activ la dezvoltarea acestei arte.

Actualități finlandeze

Repertoriul ultimei stagiuni finlandeze a fost variat. Pe scenele din Helsinki și din alte orașe s-au jucat scrieri dramatice originale, tragedii de Shakespeare și piese ale dramaturgilor contemporani din alte țări. De mare succes s-a bucurat dramatizarea părții a doua din trilogia cunoscutului scriitor contemporan finlandez Vajne Linn, *Aici, sub steaua polară*, care evocă evenimentele ale războiului civil din 1918 în Finlanda. Premiera a avut loc în orașul Tampere. Scriitorul Martti Larni și-a dramatizat romanul satiric *Cea de-a patra coloană vertebrală*. O premieră care a stîrnit mult interes a avut loc la Teatrul Național, cu piesa *Domnul secretar de partid* de Kullikki Kallas, piesă care critică corupția cercurilor politice și industriale.

În Finlanda se joacă mult dramaturgia lui Dürrenmatt. Ultima premieră a fost *Fizicienii*, în montarea Teatrului Național din Helsinki. De o mare popularitate se bucură în Finlanda alt dramaturg elvețian, Max Frisch, a cărui piesă *Andorra* se joacă în cinci teatre. După opiniile cronicarilor finlandezi, cel mai reușit spectacol cu această piesă este cel de la Teatrul Muncitoresc din Tampere, în regia lui Elnö Salmelainen. În repertoriul teatrelor finlandeze figurează, de asemenea, permanente piese de Cehov, Ostrovski și Gogol.

